

A8 - khác nhau truyện - phân tích về truyện ngắn

sư phạm ngữ văn (Trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên)

ĐỀ SỐ 5

PHẦN I. ĐỌC HIỂU (6,0 điểm)

Đọc đoạn trích sau và thực hiện các yêu cầu nêu ở dưới:

Đời tôi, đi đây đó đã nhiều, nhưng lại rất hiếm dịp được thấy Hà Nội. Chỉ một lần thuở bé, rồi một lần hồi chiến tranh, và mấy năm sau này thêm đôi lần nữa. Thành thử, ở Hà Nội, ngoài hồ Hoàn Kiếm với cầu Long Biên, tôi chỉ đại khái biết một ngôi nhà là nhà ga Hàng Cỏ và một con đường là đường xe điện. Nhưng, mặc dù như vậy, mỗi khi nhắm mắt lại nhìn sâu vào những nẻo đường của ký ức, bao giờ tôi cũng thấy hiện lên, tuy rất mờ mờ hồ, bóng dáng của Hà Nội phố xá. Cái thành phố sâu thẳm, xa lạ, chẳng chút thân thuộc ấy, từ lâu lắm rồi đã lảng lảng ăn vào đời tôi như là một trong những miền đất thân yêu nhất, dấu rằng đây là một tình thân yêu tưởng như không đâu, một duyên nợ hầu như vô cớ. Không hẳn là một nỗi niềm mà chỉ là băng quơ một cảm giác, không thành một câu chuyện mà chỉ như là một nốt sâu còn vương lại của thời trai trẻ chiến tranh, một thời tuổi trẻ đã hoàn toàn mai một nhưng dư âm vọng suốt đời. Như tiếng mưa rơi. Như tiếng gió lùa. Như tiếng lá rụng. Mà không bao giờ quên.

Từ bấy tới nay, thời gian mất đi đã hai chục năm tròn. Hà Nội thuở đó với Hà Nội bây giờ có lẽ đã như là một trời một vực.

Ngày ấy, từ mặt trận Quảng Trị, tôi lái xe đưa chỉ huy sư đoàn ra họp Bộ tư lệnh đang đóng ở rìa thủ đô. Khi chúng tôi ra tới nơi, thành phố đang ngất trời bom đạn. Đây thực sự là cuộc đụng đầu sống mái, một trận quyết chiến vì lẽ mất còn. Giữa hướng cảnh chung nước sôi lửa bỏng như thế, chẳng dám màng gì một chuyến về quê, tôi chỉ xin được rảo vào phố để rải non chục lá thư của anh em đồng đội người Hà Nội đã gửi gắm. Tôi muốn trao thư tận tay các gia đình, để có thể nhận được ngay hồi âm mang ngược vào đơn vị cho lính ta sướng. Lựa ngày Nô-en, cấp trên thuận cho tranh thủ. Hạn đến 0 giờ phải trở về trình diện.

Tôi vào thành phố, dưới mưa chiều. Mưa phùn mùa đông buồn bã. Mái nhà, lòng đường, vòm cây một màu thâm ướt. Xe cộ phóng rất nhanh, người đi bộ gấp bước. Mặc dù không biết phố nào vào với phố nào, lại ôm trong mình những chín lá thư, nhưng thoát đầu tôi nghĩ không việc gì phải lo. Chỉ cần hỏi tới một địa chỉ, rồi từ đây lần lượt nhờ người ở địa chỉ trước đưa mình đến địa chỉ sau. Không dè, rốt cuộc, cả chín lá thư tôi đều phải lùa vào phòng qua khe cửa. Ngày hôm ấy, dường như cả Hà Nội đã khoá trái cửa, bỏ nhà đấy mà đi.

Xong được lá thư chót, trời đã tối sầm. Phố dài vắng ngắt ngâm mình trong mưa, từ mù những vùng đèn đường. Tôi hỏi được về Vọng. Một anh dân phòng diện ủng, vận áo toại bạt, tận tình dẫn tôi đi một đoạn khá xa đường. Đến ngã ba nọ, trước khi chia tay, anh chỉ xuống cặp ray đường tàu điện chạy sát vỉa hè và bảo tôi cứ bám theo đó mà đi là đến.

Sụp mũ cúi xuống, dựng cổ áo lên, tôi lần sâu vào trong màn mưa phùn mờ mờ dưới trời đêm lạnh buốt. Hai vệt ray loáng ướt, chẳng khác nào một lối mòn độc đạo xuyên

qua rừng rậm nhà cửa tối đen. Thành phố chiến tranh như bên bờ vực, hun hút hoang vắng. Tôi cảm cúi bước, thui thủi, tê dại. Thăm thẳm nối nhau những chặng đường khuya không ánh sáng đèn, không một bóng bộ hành, không bóng một hàng quán. Hơi thở lạnh ngắt của đêm mưa ngấm vào tận cái dạ dày tôi trống rỗng. Các khớp xương cóng như cứng đờ như đang rời cả ra và rơi rụng. Con sốt âm ỉ từ chiến trường dâng lên dọc sống lưng, tôi sờn gai ốc, và không ngớt rùng mình. Đầu óc chậm chạp chung chiêng, đầu gối những muốn khuỵu xuống. Đi chưa được mấy đường, tôi đã bắt đầu đếm bước. Màn đêm ướt át như đông lại. Không nhìn thấy gì trước mắt, suýt nữa thì tôi đã xô người tới va mặt vào một cái đầu tàu điện đen ngòm đậu chết cứng giữa lòng đường.

Chuyện choạng, tôi rẽ lên vỉa hè, rồi lao đảo tấp vào dưới mái hiên một ngôi nhà. Răng va lập cập trong miệng, tôi tựa lưng vào cánh cửa đóng chặt, rồi từ từ trượt người xuống, ngói phệt lên cái bậc tam cấp ướt đầm hơi mưa và lạnh như một cây nước đá. Rét mướt buốt tim, tôi rên hừ hừ và rồi cũng không rên nổi nữa. Cũng không sao ghìem lại được cơn run, cứ run bắn lên, run cầm cập. Thân nhiệt của mình lúc này có lẽ chỉ còn bằng với người đang ngắc ngoải, cái đầu đã tê cóng của tôi lơ dờ nghĩ, không khéo mà khốn đến nơi rồi, không khéo mà là một cơn ác tính. Những người bị sốt rét ác tính nằm chết trên vồng giữa rừng sâu, còn mình thì chết ngói, chắc thế, và sẽ hoá thành tảng đá co ro trước cửa nhà người ta.

Trên đầu tôi, mái tôn rách nát run bần bật. Dưới vẫn mưa gió. Gió phả mưa vào tận thêm. Đã ướt lại ướt thêm một lượt nữa, tôi thở hắt, mặt mày xây xảm. Biết là cần phải dốc toàn lực bình sinh mà đứng dậy và bước đi, song hết rồi, nghị lực đã tê bại. Sinh lực xuống nhanh như mực nước trong một cái bình bị đập vỡ đáy, sự sống trong tôi xoay tròn một vòng và từ từ, lặng lẽ lật nghiêng. Đúng khi đó, sau lưng tôi, cửa kẹt mở. Tôi nghe thấy nhưng mà không ý thức được tiếng động ấy. Con choáng ngất gần như là một nỗi yếu mềm, một sự buông lơi, như thể một tiếng thở phào, nhẹ nhàng ru tôi ra khỏi tôi...

(Trích *Khắc dấu mạn thuyền*, Bảo Ninh, Nguồn <https://kilopad.com/Tieu-thuyet-truyen-ngan-c197/doc-sach-truc-tuyen-khac-dau-man-thuyen-b9317>)

Khoanh tròn vào chữ cái đứng trước phương án trả lời đúng cho các câu hỏi từ 1 đến 8:

Câu 1. Xác định ngôi kể của truyện.

- A. Ngôi thứ nhất
- B. Ngôi thứ hai
- C. Ngôi thứ ba
- D. Kết hợp ngôi thứ nhất và ngôi thứ ba

Câu 2. Tác giả chọn điểm nhìn nào?

- A. Từ nhân vật tôi
- B. Từ anh dân phòng

- C. Từ cô gái Hà Nội
- D. Từ một người giấu mình

Câu 3. Nhân vật *tôi* là ai?

- A. Một người chiến sĩ
- B. Một người Hà Nội
- C. Một người dẫn đường
- D. Một người lao công

Câu 4. Trong đoạn trích, bức tranh Hà Nội được miêu tả vào thời gian nào?

- A. Một chiều thu
- B. Một chiều đông
- C. Một chiều xuân
- D. Một chiều hè

Câu 5. Vì sao người lính bị ốm và thiếp đi trên hè phố?

- A. Tuy đi đây đi đó nhiều, nhưng anh lính rất hiếm khi tới Hà Nội.
- B. Anh muốn trao tận tay thư cho gia đình đồng đội của mình
- C. Nhận nhiệm vụ lái xe đưa chỉ huy sư đoàn ra họp ở thủ đô.
- D. Anh đội mưa, chịu cái rét lạnh buốt của mùa đông để đưa thư.

Câu 6. Câu văn nào sau đây sử dụng biện pháp tu từ chêm xen?

- A. *Trên đầu tôi, mái tôn rách nát run bần bật. Dưới vẫn mưa gió. Gió phả mưa vào tận thềm*
- B. *Thành phố chiến tranh như bên bờ vực, hun hút hoang vắng. Tôi cảm cúi bước, thui thủi, tê dại*
- C. *Chuyện choạng, tôi rẽ lên vỉa hè, rồi lao đảo tấp vào dưới mái hiên một ngôi nhà.*
- D. *Hai vệt ray loáng ướt, chẳng khác nào một lối mòn độc đạo xuyên qua rừng rậm nhà cửa tối đen*

Câu 7. Dòng nào nêu **đúng** cảm nhận về khung cảnh Hà Nội trong câu văn sau: “*Thành phố, dưới mưa chiều. Mưa phùn mùa đông buồn bã. Mái nhà, lòng đường, vòm cây một màu thâm ướt. Xe cộ phóng rất nhanh, người đi bộ gấp bước.*”?

- A. Khung cảnh tĩnh lặng, đượm buồn, người đi vội vã
- B. Khung cảnh đẹp, lãng mạn, phố xá tấp nập.
- C. Bức tranh Hà Nội vào buổi chiều nên thơ, lãng mạn
- D. Khung cảnh gợi sự buồn, cô đơn, con người vội vã, gấp gáp.

Câu 8. Trong đoạn trích trên, Bảo Ninh đã xây dựng tình huống truyện như thế nào?

- A. Dù không biết đường đi Hà Nội, người lính cầm trên tay chín lá thư, nhưng nhờ sự nhiệt tình, anh không lo nghĩ nhiều, ung dung, vui vẻ bước đi.
- B. Người lính đội mưa, chịu cái rét lạnh buốt của mùa đông để đưa thư. Cuối cùng anh bị sốt, ngất ngay trên đường đi.
- C. Người lính nhận nhiệm vụ đi đưa thư, trên đường đi thì trời mưa phùn, đêm lạnh buốt, anh lính bị ốm và rồi thiếp đi trên hè phố.

D. Người lính ở Quảng Trị, nhận nhiệm vụ lái xe đưa chỉ huy sư đoàn ra Hà Nội họp, trên đường anh lính bị ốm và rồi thiếp đi trên hè phố.

Câu 9. Cảm nhận của anh/chị về vẻ đẹp của người lính lái xe trong đoạn trích trên?

Câu 10. Viết đoạn văn (khoảng 5 – 7 câu) nêu suy nghĩ của anh/chị về ý nghĩa sự hi sinh thầm lặng trong cuộc sống.

PHẦN II. VIẾT (5,0 điểm)

Viết bài văn nghị luận phân tích và đánh giá nội dung đoạn trích ở phần đọc hiểu (trích *Khắc dấu mạn thuyền*, Bảo Ninh).

HƯỚNG DẪN CHẤM

Phần	Câu	Nội dung	Điểm
I		ĐỌC HIỂU	6,0
	1	A	0,5
	2	A	0,5
	3	A	0,5
	4	B	0,5
	5	C	0,5
	6	A	0,5
	7	D	0,5
	8	C	0,5
	9	Anh là người lính nhiệt tình, biết hy sinh lợi ích cá nhân vì đồng đội: + Có cơ hội về Hà Nội nhưng anh không về thăm quê, chỉ xin được “ráo vào phố để rải non chục lá thư của anh em đồng đội người Hà Nội đã gửi gắm”. + Dù không biết đường đi Hà Nội, cầm trên tay chín lá thư, nhưng nhờ sự nhiệt tình, anh không lo nghĩ nhiều, ung dung, vui vẻ bước đi. + Anh đội mưa, chịu cái rét lạnh buốt của mùa đông để đưa thư. Cuối cùng anh bị sốt, ngã ngay trên đường đi. <i>* Lưu ý: Học sinh có cách diễn đạt khác nhưng vẫn đảm bảo nội dung trên, giáo viên căn cứ vào mức độ thuyết phục để cho điểm.</i>	1.0
	10	HS bày tỏ suy nghĩ về ý nghĩa của sự độ lượng bằng đoạn văn 5 – 7 câu: - Sự hi sinh thầm lặng trong cuộc sống: những hành động, những con người dũng cảm, sẵn sàng giúp đỡ người khác từ những hành động nhỏ nhất với tình yêu thương chân thành và	1.0

	<p>cũng là những con người luôn có ý thức vươn lên xây dựng một xã hội tốt đẹp.</p> <p>- Ý nghĩa của sự hy sinh thầm lặng</p> <p>+ Người được chăm sóc sẽ cảm thấy được an ủi, đùm bọc, quan tâm, chia sẻ với mình cũng thật ấm lòng, là động lực giúp họ vượt qua khó khăn, nghịch cảnh.</p> <p>- Người chấp nhận hy sinh cũng cảm thấy hạnh phúc vì sự cho đi đã làm cho người khác hạnh phúc và tốt đẹp hơn.</p>	
--	---	--

II	VIẾT	4,0
	<p>a. Đảm bảo cấu trúc bài nghị luận</p> <p>Mở bài nêu được vấn đề, thân bài triển khai được vấn đề, kết bài khái quát được vấn đề</p>	0,25
	<p>b. Xác định đúng vấn đề cần nghị luận:</p> <p>Viết bài văn nghị luận phân tích và đánh giá nội dung đoạn trích ở phần đọc hiểu (trích <i>Khắc dấu mạn thuyền</i>, Bảo Ninh).</p> <p>Hướng dẫn chấm:</p> <p>- Học sinh xác định đúng vấn đề cần nghị luận: 0,5 điểm.</p> <p>- Học sinh xác định chưa đúng vấn đề cần nghị luận: 0,0 điểm.</p>	0,5
	<p>c. Triển khai vấn đề nghị luận thành các luận điểm</p> <p>HV có thể triển khai theo nhiều cách, nhưng cần giới thiệu được vấn đề cần bàn luận, nêu rõ lí do và quan điểm của bản thân, hệ thống luận điểm chặt chẽ, lập luận thuyết phục, sử dụng dẫn chứng thuyết phục.</p>	2,5
	<p>Sau đây là một hướng gợi ý:</p> <p>– Đảm bảo hình thức, cấu trúc của bài văn nghị luận.</p> <p>– Xác định đúng vấn đề: Phân tích và đánh giá nội dung và nghệ thuật của đoạn trích.</p> <p>1. Mở bài</p> <p>Giới thiệu khái quát đoạn trích đọc hiểu.</p> <p>2. Thân bài</p> <p>Lần lượt trình bày các luận điểm. Sử dụng lí lẽ và dẫn chứng để làm rõ luận điểm:</p> <p>* Tóm tắt đoạn trích.</p> <p>Truyện kể về nhân vật tôi, anh đã đi đây đi đó rất nhiều, nhưng lại rất hiếm dịp thấy Hà Nội. Có một chuyến đi khiến anh nhớ mãi kỉ ức về Hà Nội. Ngày ấy, từ mặt trận Quảng</p>	

	<p>Trị, anh đưa cán bộ ra thủ đô công tác, tiễn anh vào thành phố chuyển mấy bức thư đồng đội anh gửi về cho tay gia đình. Tuy không biết đường đi, lang thang dưới mưa chiều, anh chuyển xong được lá thư chót, trời đã tối sầm. Cái lạnh buốt của mùa đông với cơn mưa phùn bất chợt khiến cơn sốt của anh trở lại, anh ngắt đi.</p> <p>* Phân tích, đánh giá nội dung đoạn trích</p> <p>* <i>Bức tranh Hà Nội</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Thời gian: Một chiều đông. - Không gian: Trời Hà Nội mưa phùn, đường xá vắng lặng <p>+ “Thành phố, dưới mưa chiều. Mưa phùn mùa đông buồn bã. Mái nhà, lòng đường, vòm cây một màu thẫm ướt. Xe cộ phóng rất nhanh, người đi bộ gấp bước.”</p> <p>+ “Hà Nội im ắng, vắng lặng đến vậy, dường như cả Hà Nội đã khóa trái cửa, bỏ nhà đây mà đi.”</p> <p>=> Khung cảnh gợi sự buồn, cô đơn, con người vội vã, gấp gáp</p> <p>* <i>Hình ảnh người lính</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoàn cảnh: <p>+ Là người lính ở mặt trận Quảng Trị, nhận nhiệm vụ lái xe đưa chỉ huy sư đoàn ra họp Bộ tư lệnh đang đóng ở rìa thủ đô.</p> <p>+ Tuy đi đây đi đó nhiều, nhưng anh lính rất hiếm khi tới Hà Nội.</p> <p>+ Nhận nhiệm vụ đi đưa thư, trên đường đi thì trời mưa phùn, đêm lạnh buốt => Anh lính bị ốm và rồi thiếp đi trên hè phố.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Anh là người lính nhiệt tình, biết hy sinh lợi ích cá nhân vì đồng đội <p>+ Có cơ hội về Hà Nội nhưng anh không về thăm quê, chỉ xin được “rào vào phố để rải non chục lá thư của anh em đồng đội người Hà Nội đã gửi gắm”.</p> <p>+ Anh muốn trao tận tay thư cho gia đình đồng đội của mình “Tôi muốn trao thư tận tay các gia đình để có thể nhận được ngay thư hồi âm mang ngược vào đơn vị cho lính ta sướng”.</p> <p>+ Dù không biết đường đi Hà Nội, cầm trên tay chín lá thư, nhưng nhờ sự nhiệt tình, anh không lo nghĩ nhiều, ung dung, vui vẻ bước đi.</p> <p>+ Anh đội mưa, chịu cái rét lạnh buốt của mùa đông để đưa thư. Cuối cùng anh bị sốt, ngắt ngay trên đường đi.</p> <p>* Nhận xét , đánh giá về nghệ thuật của đoạn trích</p>	
--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> - Điểm nhìn trần thuật mang tính chân thực, gần gũi. - Đặt nhân vật vào tình huống truyện éo le bộc lộ rõ cá tính và phẩm chất của nhân vật đồng thời thể hiện sự khéo léo của tác giả. - Lối quan sát tinh tế, nhạy cảm về bức tranh, con người Hà Nội. - Truyện giàu chất thơ. <p>*Nêu cảm nghĩ về thông điệp mà tác giả gửi gắm qua nhân vật trong cuộc sống hôm nay:</p> <p>Trong cuộc sống, chúng ta cần vượt lên trên những suy nghĩ ích kỉ, tầm thường để hướng tới sự, nhiệt tình thậm chí là hi sinh thầm lặng. Chính thái độ nhiệt tình, hi sinh thầm lặng của chúng ta sẽ khiến cho những người người mắc sai lầm tự thấy xấu hổ và quay đầu sửa chữa.</p> <p>3. Kết bài</p> <p>Đánh giá chung về đoạn trích và nêu cảm nghĩ của bản thân.</p> <p>Hướng dẫn chấm:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Trình bày đầy đủ, sâu sắc: 2,5 điểm. - Trình bày đầy đủ, nhưng còn đôi chỗ chưa sâu: 1,75 - 2,25 điểm. - Trình bày còn thiếu ý, chưa sâu sắc : 1,0 điểm – 1,5 điểm. - Trình bày chung chung, sơ sài: 0,25 điểm – 0,75 điểm. 	
	<p>d. Chính tả, ngữ pháp</p> <p>Đảm bảo chuẩn chính tả, ngữ pháp Tiếng Việt.</p> <p>Hướng dẫn chấm: Không cho điểm nếu bài làm có quá nhiều lỗi chính tả, ngữ pháp.</p>	0,25
	<p>e. Sáng tạo: Thể hiện suy nghĩ sâu sắc về vấn đề nghị luận; có cách diễn đạt mới mẻ.</p>	0,5
I + II		10